

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXVII.

3/1993

Obsah

M. J. Lisický: Renaturácia a revitalizácia - významné aktivity v ochrane prírody a starostlivosti o krajinu . . .	117
V. Ložek: Limity a ciele renaturácie z hľadiska vývoje krajiny ve čtvrtoročích	120
P. Píšut, E. Uherčíková: Možnosti renaturácie lužných lesov v inundačnom území Dunaja z hľadiska súčasných perspektív prirodzenej obnovy	124
B. Stalmachová: Možnosti rekultivácie devastovaných ploch v ostravsko-karvinském revíru	130
M. Turiničová: Renaturácia mokradí na príklade obnovy vodného režimu ŠPR Šúr	132
Z. Izakovičová: Reorganizácia a revitalizácia okolia atómovej elektrárne Mochovce	138
E. Nováková: Reintrodukce rysa ostrovida do CHKO Křivoklátsko	142
V. Petříček: Ochrana prírody a krajiny v bývalých vojenských výcvikových priestoroch Mladá a Rašsko	147
M. Jakubis: Možnosti renaturácie a revitalizácie upravených bystrín	151
Z. Rózová: Zmeny v spôsobe využívania zeme v zástavbách vidieckych sídiel .	154
E. Romančíková: K niektorým ekonomickým nástrojom environmentálnej politiky	156

Aktuality

R. Grollmus: Zajtra sa (už) dohodnú	114
M. Círanová: Pomôžte kanadské technológie zlepšiť naše životné prostredie?	115
M. Turiničová: Ochrana riek a ich povodí na Slovensku	115
J. Majer, M. Kubečková: Ekologické adhezívum na morenie osív	116

Návraty k prírode

Každá doba má svoje špecifické podoby „návrátov k prírode“. Iná bola rousseauovská predstava v osemnástom storočí, iná emersonovská a thoreauovská v storočí devätnástom. Koniec dvadsiateho storočia stavia pred nás otázku pochopiteľne oveľa naliehavejšie, a predsa zasa inak. Dnes vieme, že ide o dva problémy, ktoré majú jeden zdroj, ale dve východiská. Návrat k prírode ako k podstate, večnému princípu, k evolučnému poslaniu človeka možno riešiť individuálne a možno ho riešiť únikom, osobnou alternatívou. Ale priznať sa k zodpovednosti za kvalitu prírodného prostredia, ktoré sme ako biologický druh od nepamäti prispôbovali svojim potrebám, ba chúfkam, možno len na základe spoločného poznania, spoločného pochopenia a spoločného rozhodnutia.

Prírodu nosíme každý v sebe a v súlade s tým konáme. V tomto zmysle sa nemáme kam vracáť, lebo sme od prírody nikam nemohli odísť. Táto naša podstata však spôsobila v okolitom prírodnom prostredí zmeny, o ktorých účelnosti vo vzťahu k dlhodobu udržateľnému žitiu na Zemi možno vážne pochybovať. Práve tieto pochybnosti sú zdrojom možných a žiadúcich návratov súčasného ľudstva. Samozrejme nie romantických, anachronických a ani nie už iba intuitívnych, ale návratov podložených adekvátnymi vedomosťami o prírode a jej fungovaní.

Návrat k prírode na konci druhého tisícročia neznamená návrat k prapôvodnosti, ale návrat k prirodzenosti. V časopise venovanom environmentálnej problematike sa pochopiteľne pokúšame ozrejmiť a prediskutovať otázku prirodzeného fungovania ekosystémov a krajiny. Napriek tomu, že by sa dalo hovoriť aj o podmienkach prirodzeného fungovania prostredia sociálneho, zameriavame sa v tomto čísle na prírodné prostredie. Na margo technického versus prirodzeného hospodárstva poznamenal svojho času významný americký ekológ Barry Commoner lakonicky: „príroda to vie lepšie“. K tomu možno dodať, že človek to bude vedieť tým lepšie, čím hlbšie pochopí prírodu. Renaturácia, revitalizácia a ďalšie podobné RE-aktivity svedčia o tom, že sme si to už hádam začali uvedomovať.

Mikuláš J. Lisický

Tribúna

A. Gore: Vízia ekologicky zodpovedného sveta	159
P. Eliáš: Tri priority ekologického výskumu	160

Kontakty

M. Turiničová: Ramsarská konvencia	162
---	-----

Knihy

E. Kallvodová: Ekológia mesta	164
T. Hrnčiarová: Kniha kníh - svedectvo dób	165
M. J. Lisický: RESTORATION ECOLOGY - nový časopis v oblasti aplikovanej ekológie	166

Contents

M. J. Lisický: Restoration and reclamation as important activities in nature conservation and care for the environment	117
V. Ložek: Limits and aims of renaturation in the light of landscape development during the Quaternary	120
P. Pišút, E. Uherčíková: Possibilities of floodplain forest restoration in the inundation area of the Danube from the viewpoint of present perspectives of natural reforestation	124
B. Stalmachová: Possibilities of recultivation of devastated areas in the Ostravsko-Karviná region	130
M. Turiníčková: Wetland restoration - on the example of restoration of the water regime in State Nature Reservation Šúr	132
Z. Izakovičová: Reorganization and revitalization of the surroundings of the atomic power station Mochovce	138
E. Nováková: Reintroduction of lynx to the Protected Landscape Area Křivoklátsko	142
V. Petříček: Nature and landscape protection in the former military training areas Mladá and Ralsko ..	147
M. Jakubis: Possibilities of restoration and revitalization of regulation of torrents in forest management	151
Z. Rózová: Changes in the mood of land use in country settlements policy ..	154

Recent news

R. Grollmus: Tomorrow they already agree	114
M. Círanová: Do Canadian technologies help in improvement of the Slovak environment?	115
M. Turiníčková: Protection of rivers and their catchment areas in Slovakia ..	115
J. Majer, M. Kubečková: Ecological adhesivum for seed dressing	116

Tribune

A. Gore: A vision of an ecologically responsible world	159
P. Eliáš: Three priorities of ecological research	160

Contacts

M. Turiníčková: Ramsar Convention ..	162
---	-----

Books

E. Kalvodová: City ecology	164
T. Hrnčiarová: Book of books	165
M. J. Lisický: Restoration Ecology ..	166

Returns to nature

Each period has its own specific form of „return to nature“. The idea of Rousseau in the 18th century differs from the idea of Emerson and Thoreau in the 19th century. Of course the end of the 20th century puts the question much more urgently and in another way. We know that the problems are two having only one resource but two solutions. The return to nature as to the substance, to eternal principle, to evolution mission of man is possible to solve individually by escape, by personal alternative. But the declaration of responsibility for the quality of the environment, that is adapted to our needs by us as biological species, is possible only on the basis of common recognition, understanding and decision.

Everybody carries nature in himself and in harmony with this fact we perform. From this viewpoint the term return is not an adequate one, because we could not go away from nature. But we have caused in our environment changes the usefulness of which may be doubtful in relation to sustainable living on the Earth. This scepticism is the resource of possible and desirable returns of mankind. Naturally not romantic, anachronic or only intuitive returns, but returns based on adequate knowledge of nature and its functioning.

The return to nature in the end of the second millenium does not mean a return to remote origin but to naturalness. It is comprehensible if in the journal devoted to environmental problems we try to explain and discuss the issue of natural functioning of ecosystems and landscape. In spite of it in this issue will be possible to speak about also the conditions of natural functioning of social environment, we pay attention to natural environment. The important American ecologist Barry Commoner remarked to the problem of technical versus natural economy: „nature knows it better“. We can add to it, that the human being will it know the better the more he understands nature. Renaturation, reclamation and other RE-activities give evidence about the fact that perhaps we are going to recognize it.

Mikuláš J. Lisický

Zajtra sa (už) dohodnú

Workshop venovaný problematike efektívneho vyjednávania a riešenia konfliktov v ochrane a tvorbe životného prostredia sa uskutočnil v dňoch 6. – 8. októbra 1992 v Banskej Štiavnici. Podujatie organizácie pripravilo KEC, odborným garantom bol Partners for Democratic Change z USA, zastúpený prof. Charlesom Wigginsom a Centrum prevencie a riešenia konfliktov UK v Bratislave, ktoré reprezentovali PhDr. Dušan Ondrušek, CSc. a PhDr. Klaudius Viceník, CSc.

25 odborníkov z rôznych sfér ochrany a tvorby životného prostredia sa oboznámilo s novými pohľadmi na vyjednanie v konfliktných situáciách. Dalo by sa povedať, že účastníci seminára získali okrem schopnosti primárneho obhajovania vlastného stanoviska v spore aj pohľad – lepšie povedané optiku – človeka, ktorý spor sle-

duje ako tretia (sprostredkovateľsko-mediátorská) osoba. Samozrejme, že práve takýto účastník sporu je schopný analyzovať na základe hoci aj vonkajších prejavov, mimiky a gestikulácie svojho oponenta momentálnu situáciu v hádke. Umožňuje mu to pohotovejšie nachádzať efektívne východisko zo zdanlivo neriešiteľnej situácie. Tieto workshopy podľa prof. Wigginsa slúžia aj na prípravu ďalších mediátorov z radov účastníkov, ktorí by mohli neskôr sami pokračovať v organizovaní podobných podujatí.

„Študenti“ mali možnosť vyskúšať si spôsoby efektívneho vyjednávania v praxi, na probléme, ktorý si sami vybrali ako typický a všetkým zúčastneným dobre známy. Takže workshop nebol iba výcvikom na osvojenie si určitých techník vyjednávania, ale pomohol aj vyriešiť alebo prinaj-